

Sygn. akt III AUa 799/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 grudnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Daria Stanek (spr.)
Sędziowie:	SSA Iwona Krzeczowska-Lasoń SSA Małgorzata Gerszewska
Protokolant:	sekr.sądowy Agnieszka Makowska

po rozpoznaniu w dniu 20 grudnia 2017 r. w Gdańsku

sprawy J. A.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o wysokość świadczenia

na skutek apelacji J. A.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 1 lutego 2017 r., sygn. akt VII U 848/17

oddala apelację.

SSA Iwona Krzeczowska-Lasoń SSA Daria Stanek SSA Małgorzata Gerszewska

Sygn. akt III AUa 799/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 01 marca 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. dokonał waloryzacji emerytury przysługującej ubezpieczonej J. A. od dnia 01 marca 2016 r.

Ubezpieczona wniosła odwołanie od powyższej decyzji wskazując, iż jest ona niezgodna z zasadami współżycia społecznego, sprawiedliwością społeczną i prawem o ubezpieczeniach tj. rentach i emeryturach wydanym z naruszeniem art. 32 i 67 Konstytucji RP.

Pozwany w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie twierdząc,

że waloryzacja emerytury została przeprowadzona zgodnie z art. 88 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Waloryzacja polegała na przemnożeniu emerytury w wysokości przysługującej na koniec lutego 2016 r. przez 100,24 %

Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 1 lutego 2017 r. oddalił odwołanie ubezpieczonej, sygn. akt VII U 848/17.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

Skarżąca jest uprawniona do emerytury od dnia (...) r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Na dzień 29 lutego 2016 r. emerytura ta wynosiła 1.209,07 zł brutto.

Zaskarżoną decyzją pozwany dokonał z urzędu waloryzacji emerytury, mnożąc dotychczasową jej wysokość przez 100,24%. Kwota emerytury po waloryzacji wyniosła 1.209,07 zł

Świadczenie zostało zmniejszone z powodu należności egzekwowanych na mocy tytułu wykonawczego o 302,99 zł. Od emerytury pobrano zaliczkę na podatek dochodowy odprowadzany do urzędu skarbowego w kwocie 78,00 zł oraz składkę na ubezpieczenie zdrowotne w kwocie 109,08 zł.

Na skutek powyższego świadczenie do wypłaty wyniosło 721,90 zł.

Przechodząc do rozważań prawnych Sąd I instancji wskazał, że zgodnie z art. 88 ust. 1 - 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 887 ze zmianami; dalej: ustawa emerytalna) emerytury

i renty podlegają corocznie waloryzacji od dnia 1 marca. Waloryzacja polega na pomnożeniu kwoty świadczenia i podstawy jego wymiaru przez wskaźnik waloryzacji. Waloryzacji podlega kwota świadczenia i podstawa jego wymiaru w wysokości przysługującej ostatniego dnia lutego roku kalendarzowego, w którym przeprowadza się waloryzację.

Jak wskazuje art. 89 ust. 1 - 3 i 6 tej samej ustawy wskaźnik waloryzacji to średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych w poprzednim roku kalendarzowym zwiększony o co najmniej 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim roku kalendarzowym. Wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych jest średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych

dla gospodarstw domowych emerytów i rencistów albo średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, jeżeli jest on wyższy od wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych dla gospodarstw domowych emerytów i rencistów.

Zwiększenie o co najmniej 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia jest przedmiotem corocznych negocjacji, w ramach Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych, przeprowadzanych w czerwcu, w roku poprzedzającym waloryzację. Wskaźnik waloryzacji ogłasza minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego w drodze komunikatu, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", biorąc pod uwagę wskazane wyżej wskaźniki i wysokość zwiększenia.

Z przywołanych przepisów wynika, że wskaźnik waloryzacji ustalany jest w ściśle określony sposób. Wskaźnik waloryzacji w roku 2016 ogłoszono w komunikacie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 10 lutego 2016 r. w sprawie wskaźnika waloryzacji emerytur i rent w 2016 r. (M.P. poz. 149) i wyniósł on 100,24%. Pomnożenie świadczenia przysługującego skarżącej do dnia 29 lutego 2016 r. przez 100,24% daje kwotę 1.211,97 zł brutto, a więc kwotę określoną w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy wskazał także, iż w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie stosuje się art. 5 k.c. (zasad współżycia społecznego), na który powołuje się wnioskodawczyni w odwołaniach. Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie wielokrotnie wyjaśniał, że do złagodzenia rygorów prawa ubezpieczeń społecznych nie stosuje się

ani art. 5 k.c., ani art. 8 k.p., umożliwiających uwzględnienie przy wyrokowaniu zasad współzycia społecznego. Przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych mają charakter przepisów prawa publicznego. Rygoryzm prawa publicznego nie może być łagodzony konstrukcją nadużycia prawa podmiotowego przewidzianą w art. 5 k.c. lub w art. 8 k.p. Zarzut nadużycia prawa podmiotowego, albo czynienia ze swego prawa podmiotowego użytku niezgodnego z zasadami współzycia społecznego lub społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych musiałby być odniesiony do czynności organu rentowego, który - wydając decyzję - nie korzysta ze swoich praw podmiotowych regulowanych prawem prywatnym - Kodeksem cywilnym lub Kodeksem pracy, lecz realizuje ustawowe kompetencje organu władzy publicznej. Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem Sądu Najwyższego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych art. 5 k.c. nie ma zastosowania, zaś materialnoprawną podstawą świadczeń emerytalno-rentowych mogą być tylko przepisy prawa, a nie zasady współzycia społecznego (por. orzeczenia Sądu Najwyższego: wyrok z 19 czerwca 1986 r., II URN 96/86, Służba (...) 1987 nr 3; wyrok z 29 października 1997 r., II UKN 311/97, OSNAPiUS 1998 Nr 15, poz. 465; wyrok z 26 maja 1999 r., II UKN 669/98, OSNAPiUS 2000 Nr 15, poz. 597 - notka; wyrok z 12 stycznia 2000 r., II UKN 293/99, OSNAPiUS 2001 Nr 9, poz. 321 - notka, postanowienie z 26 maja 1999 r., II UKN 670/98, niepublikowane).

Sąd I instancji nie podzielił także stanowiska ubezpieczonej co niezgodności przepisów stanowiących podstawę do wydania zaskarżonej decyzji z art. 32 i 67 Konstytucji RP.

Tym samym Sąd stwierdził, że w świetle treści art. 88-89 ustawy emerytalnej organ rentowy w sposób prawidłowy dokonał waloryzacji emerytury wnioskodawczyni, a co za tym idzie, odwołanie należało uznać za bezzasadne. Musiało to skutkować przyjęciem,

że omawiana decyzja odpowiada prawu, stąd odwołanie od niej podlegało oddaleniu, o czym na podstawie art. 477¹⁴ §1 k.p.c. orzeczono w sentencji.

Apelację od wyroku wywiodła ubezpieczona, zaskarżając go w całości i wnosząc o jego uchylenie i zwrot z odsetkami należnej jej waloryzacji emerytury od marca 2016 r. W uzasadnieniu apelacji wnioskodawczyni powołała się na zasady waloryzacji ustalone ustawą z dnia 23 października 2014 r.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Przedmiotem sporu w rozpoznawanej sprawie była wysokość świadczenia emerytalnego ubezpieczonej J. A. uzależniona od oceny prawidłowości waloryzacji tego świadczenia dokonanej przez organ rentowy od dnia 1 marca 2016 r.

We wskazanym powyżej zakresie Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił też uchybień w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, które mogłyby uzasadnić ingerencję w treść zaskarżonego orzeczenia. W konsekwencji, Sąd odwoławczy oceniając jako prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważania prawne dokonane przez Sąd pierwszej instancji uznał je za własne, co oznacza, iż zbędnym jest ich szczegółowe powtarzanie w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego (por. wyrok Sądu Najwyższego

z dnia 5 listopada 1998 r., sygn. I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999 r., z. 24, poz. 776).

Sąd I instancji trafnie uznał, iż pozwany organ w sposób prawidłowy zastosował art. 88 ust. 1 - 3 oraz art. 89 ust. 1 - 3 i 6 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 887 ze zm.). Poprawnie ustalony został także – w oparciu o komunikat Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 10 lutego 2016 r. w sprawie wskaźnika waloryzacji emerytur i rent

w 2016 r. (M.P. poz. 149) - wskaźnik waloryzacji w roku 2016, który wynosił 100,24 %. Pomnożenie zaś świadczenia przysługującego skarżącej do dnia 29 lutego 2016 r. w kwocie 1.209,07 zł przez wskaźnik waloryzacji w wysokości 100,24% daje kwotę 1.211,97 zł, a więc kwotę określoną w zaskarżonej decyzji.

Odnosząc się do zarzutu ubezpieczonej, zgodnie z którym ustawą z dnia 23 października 2014 r. ustalono, iż kwota waloryzacji świadczenia nie może być niższa niż 36 zł, Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, że ustawa, na którą powołuje się wnioskodawczyni miała charakter czasowy. Przedmiotowa ustawa z dnia 23 października 2014 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 r., poz. 1682) obowiązywała mianowicie od 1 marca 2015 r.

do 31 grudnia 2015 r. Przepis art. 6 tejże ustawy istotnie przewidywał najniższą kwotę waloryzacji wynoszącą 36 zł. Podkreślić jednak trzeba, że kwota ta miała zastosowanie wyłącznie do waloryzacji przeprowadzanej od dnia 1 marca 2015 r. Zgodnie bowiem z art. 6 ust. 1 ustawy waloryzacja od dnia 1 marca polega na podwyższeniu kwoty świadczenia, w wysokości przysługującej w dniu 28 lutego 2015 r., wskaźnikiem waloryzacji, ustalonym zgodnie z art. 89 ustawy, o której mowa w art. 1, nie mniej niż o kwotę 36 zł. Wskazany mechanizm waloryzacji miał zatem charakter jednorazowy. Ubezpieczona niezasadnie zarzuca, że powinien mieć on zastosowanie do waloryzacji świadczeń emerytalno – rentowych w kolejnych latach.

W uzasadnieniu projektu ustawy wskazano, że proponuje się w 2015 r. jednorazową modyfikację zasad waloryzacji. Obowiązująca metoda ustalania wskaźnika waloryzacji emerytur i rent, polegająca na tym, że świadczenia są podwyższane w taki sposób, aby nie traciły swej siły nabywczej w relacji do kosztów utrzymania w poprzednim roku kalendarzowym oraz wzrastały powyżej wskaźnika inflacji o minimum 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim roku kalendarzowym, byłaby uzupełniona

o dodatkowy mechanizm. W 2015 r. poziom najniższych świadczeń byłby dodatkowo chroniony dzięki wprowadzeniu minimalnej kwoty podwyżki w wysokości 36 zł (art. 6

ust. 1). Prognozowany wskaźnik waloryzacji na 2015 r. wynosi 101,08%. Proponowana gwarantowana kwota podwyżki wynosi 36 zł. Oznaczałoby to, że świadczenia emerytalno-rentowe zostałyby podwyższone w wyniku waloryzacji przeprowadzonej w marcu 2015 r.

o 1,08%, nie mniej jednak niż o 36 zł. Waloryzacji będzie podlegać również podstawa wymiaru świadczenia z FUS.

Waloryzacja tej podstawy polegać będzie na pomnożeniu

przez wskaźnik waloryzacji, odpowiadający wyrażonej w procentach kwotowej podwyżce emerytury lub renty (art. 6 ust. 2). Podstawa wymiaru jest jednym z czynników decydujących o wysokości świadczeń obliczanych w myśl dotychczasowych zasad. Stąd też konieczne jest zachowanie właściwych relacji między podstawą wymiaru a wysokością świadczenia. Oznacza to więc konieczność jej podwyższenia w ramach waloryzacji o taki sam procent, o jaki wzrosło świadczenie. Zachowanie realnej wysokości podstawy jest konieczne z uwagi na to, że decyduje ona o wysokości świadczenia przeliczanego po waloryzacji, np. wskutek zgłoszenia wniosku o doliczenie okresów składkowych lub nieskładkowych, czy też

przy ustalaniu innego świadczenia, którego podstawę wymiaru stanowi zwaloryzowana podstawa wymiaru świadczenia wcześniejszego.

W omawianym uzasadnieniu projektu ustawy zwrócono uwagę, że rozwiązanie

to wychodzi naprzeciw postulatom emerytów i rencistów, a przede wszystkim realizuje zasady wynikające z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego. Zastosowanie w 2015 r. zmodyfikowanych zasad waloryzacji procentowej, z gwarantowaną minimalną podwyżką, zapewni nie tylko ochronę realnej wartości wszystkich wypłacanych świadczeń emerytalno-rentowych, lecz - wobec przewidywanych dość niskich wskaźników waloryzacji

w przyszłości - wyjdzie naprzeciw oczekiwaniom wyższych podwyżek przez większość emerytów i rencistów. Stąd też propozycja zwiększenia przewidzianych na waloryzację środków chociaż w części spełni rolę dodatkowej pomocy osobom o niskich emeryturach

i rentach.

Jeśli chodzi o podnoszone przez ubezpieczoną zarzuty naruszenia art. 67 Konstytucji RP, również można odwołać się do uzasadnienia projektu ustawy z dnia 23 października

2014 r., w którym podkreślone zostało, iż – jak wynika z orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego – waloryzowanie świadczeń emerytalno-rentowych stanowi jeden

z elementów konstytucyjnego prawa do zabezpieczenia społecznego, wyrażonego w art. 67 ust. 1 Konstytucji RP, co oznacza konieczność istnienia mechanizmu utrzymywania świadczeń emerytalno-rentowych na odpowiednim poziomie ich wartości realnej. Określenie zakresu i formy zabezpieczenia społecznego Konstytucja RP powierza ustawodawcy (art. 67 ust. 1 zdanie 2 Konstytucji RP), stąd też ma on znaczną swobodę w kształtowaniu mechanizmu waloryzacji. Do ustawodawcy należy zatem wybór rozwiązań, które uważa

za optymalne z punktu widzenia potrzeb obywateli oraz wymogów ekonomicznego rozwoju kraju. W dziedzinie kształtowania praw socjalnych Konstytucja RP pozostawia przy tym ustawodawcy szeroki margines działania, a sposób wykorzystania tego marginesu nie może pozostawać bez związku z aktualnymi możliwościami finansowymi państwa. Swoboda ustawodawcy nie jest jednak nieograniczona. Określając zakres prawa do zabezpieczenia społecznego, ustawa nie może naruszyć istoty danego prawa, która określa jego tożsamość.

Sądowi I instancji nie można również zarzucić naruszenia zasad współżycia społecznego (art. 5 k.c.). Zauważyć należy, iż zgodnie z ugruntowaną linią orzecniczą,

w prawie ubezpieczeń społecznych nie stosuje się klauzul generalnych zasad współżycia społecznego. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 8 kwietnia 2008 r.

(I UK 294/07, Lex nr 465971), przepisy prawa ubezpieczeń społecznych, mają charakter przepisów prawa publicznego. Rygoryzm prawa publicznego nie może być łagodzony konstrukcją nadużycia prawa podmiotowego przewidzianą w art. 5 k.c. lub w art. 8 k.p. Zarzut ten (nadużycia prawa podmiotowego, albo czynienia ze swego prawa podmiotowego użytku niezgodnego z zasadami współżycia społecznego lub społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa) w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych musiałby być odniesiony do czynności organu rentowego, który - wydając decyzję - nie korzysta ze swoich praw podmiotowych (regulowanych prawem prywatnym - Kodeksem cywilnym lub Kodeksem pracy), lecz realizuje ustawowe kompetencje organu władzy publicznej. Materialnoprawną podstawą świadczeń emerytalno-rentowych mogą być zatem tylko przepisy prawa, a nie zasady współżycia społecznego.

Reasumując, nie sposób nie przyznać racji skarżącej, iż kwotę waloryzacji jej świadczenia rentowego w roku 2016 wynoszącą 2,90 zł trudno uznać za godziwą.

Nie zmienia to jednak faktu, iż sądy rozpoznające niniejszą sprawę obowiązane są stosować prawo w kształcie przyjętym przez ustawodawcę. Nie jest natomiast rzeczą sądu stanowienie prawa. Wobec zatem stwierdzenia, że zarówno organ rentowy, jak i Sąd I instancji prawidłowo zastosowały przepisy regulujące kwestię waloryzacji przysługującego ubezpieczonej świadczenia emerytalnego, apelacja wnioskodawczynie podlegała oddaleniu, o czym Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 385 k.p.c., jak w sentencji wyroku.

SSA Iwona Krzeczowska – Lasoń SSA Daria Stanek SSA Małgorzata Gerszewska